

Charakteristika a znaky hlavních forem realizace veřejné správy II

Správní právo II – 2. 11. 2020

Tomáš Svoboda

Osnova přednášky

- **1) Veřejnoprávní smlouvy**
- **2) Tzv. jiné úkony veřejné správy**
- **3) Faktické úkony, bezprostřední zákroky**
- **4) Exekuce**

1) Veřejnoprávní smlouvy

– Podstata

- jedna z **právních forem činnosti VS**
- na modifikovaném **smluvním základě** = atypičnost
- určitá **alternativa** ke „klasickým“ formám
- obecně ve **SŘ (část V.)**

– Označení

- historické = „**veřejné smlouvy**“
- současné (obecné) legální označení = „**veřejnoprávní smlouvy**“ (ObZř, SŘ)
- **pozn.:** právní řád ale **také jiná označení** („*dohoda o...*“, viz dále)

1) Veřejnoprávní smlouvy

– Pro zajímavost

- *Kdežto prakse smlouvy veřejné uznává, vede se o ně v theorii dosud boj, ač i tu možno zaznamenati, ze většina theoretiku veřejné smlouvy připouští. Jedna se u nich jen o vytčení mezí, v kterých smlouvy ty jsou možné. Jeden z nejvýznačnějších odpůrců veřejných smluv, O. Mayer, nemohl tyto smlouvy srovnati s podstatou veřejného práva, které je podle něho vesměs charakterisováno tím, ze stát s občanem nestojí na stejné právní linii, nýbž jest jako subjekt vrchnostenské pravomoci občanovi nadřízen. Nesmí se tedy s nim paktovati, umlouvati se o tom, jak bude vykonávati své imperium.*
- *Rovněž Pražák chová se k veřejným smlouvám skepticky. Podle něho „přináší to s sebou povaha pravidel veřejnoprávních, ze nemůže úmlouvám takovým býti o sobe přiznána moc definitivní úpravy poměrů dotčených, nýbř ze dohoda účastníků je vždy toliko aktem přípravným, jenž teprve autoritativním prohlášením veřejné moci, po ni následujícím, nabývá zevnější existence právní“.* (HOETZEL, Jiří. **Československé správní právo. 2. přeprac. vyd. Praha: Melantrich, 1937, s. 272-273).**

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Základní charakteristika
 - obdobně jako správní akt **zakládá mění nebo ruší práva a povinnosti**
 - ale jedná se o **dvoustranný nebo vícestranný úkon**
(příčemž typicky jednou ze stran správní orgán, resp. subjekt VS)
 - vícestrannost a smluvní základ indikují soukromoprávní povahu
(*horizontální v. administrativněprávní metoda regulace*)
 - současně ovšem zřetelný **veřejnoprávní rozměr**
 - jednak musí jít o práva a povinnosti **v oblasti správního práva** (= veřejná Pr a Po)
 - **rovné postavení jen při uzavírání** (později či také při neuzavření již nikoli)
 - spojené s **veřejným zájmem**

1) Veřejnoprávní smlouvy

– Smlouvy uzavírané VS

- ne všechny smlouvy uzavírané VS veřejnoprávními
- podle povahy příslušných právních vztahů:
 - **1) veřejnoprávní smlouvy** (= veřejnoprávní vztahy)
 - **2) smlouvy k uspokojování potřeb subjektu VS**
- mohou mít také určitá veřejnoprávní omezení (srov. § 38 a násl. ObZř)
- avšak stále **v základu soukromoprávní vztahy**
- typicky **majetkoprávní jednání** subjektů VS (nabývání veřejného majetku či nakládání s veřejným majetkem)
- *problematika odlišení soukromého a veřejného práva (= někdy obtížné...)*

1) Veřejnoprávní smlouvy

– Tzv. nevrchnostenská správa

- „*Správní úřady jsou povolány ke všem způsobům statní činnosti: vydávají abstraktní nařízení (sekundární zákonodárství), nalézají a tvoří právo (rozhodují správní spory, vydávají trestní nálezy, udílejí, obmezují a ruší práva), ale vyvíjejí rozsáhlou činnost nevrchnostenskou: stavějí a provozují veřejné nemocnice, školy, zřizují a udržují veřejné komunikace atd.*“ (HOETZEL, Jiří. *Československé správní právo*. 2. přeprac. vyd. Praha: Melantrich, 1937, s. 13).

1) Veřejnoprávní smlouvy

– K rozlišení práva soukromého a veřejného (NSS)

- *Nejvyšší správní soud vychází z teze, že veřejné a soukromé právo v moderní společnosti nejsou dva světy oddělené „čínskou zdí“, v nichž by platila zcela a principiálně odlišná pravidla, nýbrž dvě sféry jednoho ve své podstatě jednotného a uceleného právního řádu. Vztah soukromého a veřejného práva chápe Nejvyšší správní soud v souladu s převažujícími doktrinárními trendy poslední doby (viz např. Maurer: Allgemeines Verwaltungsrecht, 15. vyd., C. H. Beck, München 2004, str. 47-51, Hendrych a kol.: Správní právo. Obecná část, 6. vyd., C. H. Beck, Praha 2006, str. 21-25) jako vztah obecného a zvláštního práva. Jinak řečeno, soukromé právo upravuje práva a povinnosti subjektů práv bez ohledu na jejich specifickou povahu z hlediska jejich role při výkonu veřejné moci (v tomto smyslu má v právu soukromém stát stejné postavení jako kterákoli jiná právnická či fyzická osoba); oproti tomu veřejnoprávními je taková podmnožina množiny všech právních vztahů, která je charakterizována tím, že v daném právním vztahu je alespoň jeden z jeho subjektů vykonavatelem veřejné moci. Teorie veřejného práva jako zvláštního práva k „obecnému“ právu soukromému pak je v praxi cenná jednak tím, že – zejména při zapojení dílčích komponent dalších teorií rozlišení obou základních sfér práva (zájmové, subordinační, organické v její původní podobě) – dokáže normy veřejného a soukromého práva od sebe vcelku efektivně a jednoznačně rozlišit, jednak tím, že umožňuje „subsidiárně“ použít i ve veřejném právu normy práva soukromého tam, kde veřejnoprávní úprava chybí či je kusá a kde nelze dospět k rozumnému závěru, že absence či kusost úpravy má svůj samostatný smysl a účel. (NSS 2 As 50/2005)*

1) Veřejnoprávní smlouvy

– Úprava ve SŘ

- *obecné vymezení veřejnoprávní smlouvy (§ 159)*
- *druhy veřejnoprávních smluv (§ 160 – 162)*
- *pravidla pro uzavírání (§ 163 a 164)*
- *pravidla pro přezkoumání (§ 165)*
- *změna, výpověď a zrušení (§ 166 a 167)*
- *souhlas třetích osob (§ 168)*
- *(příslušnost pro) spory z veřejnoprávních smluv (§ 169)*
- *obecná ustanovení (§ 170)*

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Obecné vymezení veřejnoprávní smlouvy (§ 159)
 - § 159 (1) *Veřejnoprávní smlouva je **dvoustranný nebo vícestranný úkon, který zakládá, mění nebo ruší práva a povinnosti v oblasti veřejného práva.***
 - veřejnoprávní smlouvy vymezeny **tzv. materiálně**
 - tj. takovou smlouvou je **smlouva splňující uvedené znaky**, bez ohledu na označení
 - *problém:* veřejnoprávní smlouvy mohou být různě označovány („dohody“, „smlouvy“, ...)
 - **pozn.:** Pr a Po v oblasti veřejného práva je třeba rozumět (s ohledem na vymezení působnosti SŘ) oblast správního práva, resp. oblast veřejné správy

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Obecné vymezení veřejnoprávní smlouvy (§ 159)
 - § 159 (2) *Veřejnoprávní smlouva nesmí být v rozporu s právními předpisy, nesmí je obcházet a musí být v souladu s veřejným zájmem.*
 - základní **obsahové požadavky** veřejnoprávních smluv
 - = projev *zásad zákonnosti* (§ 2 odst. 1 SŘ) a *souladu s veřejným zájmem* (§ 2 odst. 4 SŘ)
 - **pozn.:** právními předpisy se rozumí také mezinárodní smlouvy (srov. § 2 odst. 1 SŘ)

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Obecné vymezení veřejnoprávní smlouvy (§ 159)
 - § 159 (3) *Uzavření veřejnoprávní smlouvy, jejíž stranou je správní orgán, nesmí snižovat důvěryhodnost veřejné správy, musí být účelné a správní orgán musí mít při jejím uzavírání za cíl plnění úkolů veřejné správy.*
 - další **obsahové požadavky** veřejnoprávních smluv
 - = projev *zásady VS jako služby veřejnosti* (§ 4 odst. 1 SŘ), *hospodárnosti* (§ 6 odst. 2 SŘ) či některých dalších základních zásad činnosti SO...
 - § 159 (4) *Veřejnoprávní smlouva se vždy posuzuje podle svého skutečného obsahu.*
 - pravidla pro výklad obsahu smlouvy SŘ neobsahuje, uplatní se proto **subsidiarita občanského zákoníku** (viz dále)

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Druhy veřejnoprávních smluv - koordinační (§ 160)
 - *§ 160 (1) Stát, veřejnoprávní korporace, jiné právnické osoby zřízené zákonem a právnické a fyzické osoby, pokud vykonávají zákonem nebo na základě zákona svěřenou působnost v oblasti veřejné správy, mohou za účelem plnění svých úkolů vzájemně uzavírat veřejnoprávní smlouvy.*
 - **mezi subjekty VS** + za účelem **plnění úkolů těchto subjektů**
 - = **koordinační povaha**
 - uzavírání - obecně **zákonné zmocnění** (§ 160 odst. 5 a 6 SŘ) + pokud o výkon státní správy **souhlas nadřízeného SO**
 - **pozn.:** předpokládané subjekty VS mohou mezi sebou uzavírat také soukromoprávní smlouvy (viz dříve)

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Druhy veřejnoprávních smluv - koordinační (§ 160)
 - § 63 ObZř:
 - (1) *Obce, jejichž orgány vykonávají přenesenou působnost ve stejném správním obvodu obce s rozšířenou působností, mohou uzavřít veřejnoprávní smlouvu, podle níž budou orgány jedné obce vykonávat přenesenou působnost nebo část přenesené působnosti pro orgány jiné obce obvodu obce s rozšířenou působností, mohou uzavřít (jiných obcí), která je (které jsou) účastníkem veřejnoprávní smlouvy. Předmětem veřejnoprávní smlouvy nemůže být přenesená působnost, která je na základě zákona svěřena orgánům jen některých obcí. **K uzavření veřejnoprávní smlouvy je třeba souhlasu krajského úřadu.***

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Druhy veřejnoprávních smluv - koordinační (§ 160)
 - § 3a zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii:
 - (1) *Obec nebo obce, které nezřídily obecní policii, mohou uzavřít s jinou obcí v témže vyšším územním samosprávném celku (kraji), která obecní policii zřídila, **veřejnoprávní smlouvu, na jejímž základě bude obecní policie této obce vykonávat úkoly stanovené tímto nebo zvláštním zákonem na území obce nebo obcí, které obecní policii nezřídily a jsou smluvními stranami této smlouvy.***
 - (2) *Veřejnoprávní smlouva podle odstavce 1 **vyžaduje ke svému uzavření nebo změně obsahu souhlas krajského úřadu.** O udělení souhlasu rozhoduje krajský úřad v přenesené působnosti.*

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Druhy veřejnoprávních smluv - koordinační (§ 160)
 - některé další příklady:
 - *veřejnoprávní smlouva o zveřejňování obsahu úřední desky způsobem umožňujícím dálkový přístup* (§ 26 odst. 2 a 3 SŘ; obdobně *veřejná podatelna* dle § 37 odst. 6 a 7 SŘ)
 - *dohoda o sloučení obcí* (§ 19 odst. 3 – 5 ObZř, obdobně *tamtéž připojení obce k jiné obci*)
 - *dohoda o změně hranic obcí* (§ 26 ObZř)
 - *smlouva o vytvoření dobrovolného svazku obcí* (§ 49 odst. 5 ObZř)

1) Veřejnoprávní smlouvy

– Druhy veřejnoprávních smluv - subordinační (§ 161)

- *(1) Stanoví-li tak zvláštní zákon, může správní orgán uzavřít veřejnoprávní smlouvu s osobou, která by byla účastníkem podle § 27 odst. 1, kdyby probíhalo řízení podle části druhé, a to i namísto vydání rozhodnutí. Podmínkou účinnosti veřejnoprávní smlouvy je souhlas ostatních osob, které by byly účastníky podle § 27 odst. 2 nebo 3. Správní orgán přitom postupuje podle ustanovení o souhlasu třetích osob (§ 168).*
- **mezi SO a osobou s postavením (hlavního) účastníka**
- formálně rovné postavení, fakticky ovšem odráží, resp. **nahrazuje vrchnostenský akt**
- **= subordinační povaha**
- vyžadováno **zákonné zmocnění**
- **porušení** (či neuzavření) může vést k vydání vrchnostenského aktu (rozhodnutí) či v některých případech také k odpovědnosti za správní delikt (srov. § 178 StZ)

1) Veřejnoprávní smlouvy

– Druhy veřejnoprávních smluv - subordinační (§ 161)

- § 116 zákona č. 183/2006 Sb., stavební zákon, StZ:
- (1) *U staveb vyžadujících stavební povolení může **stavební úřad uzavřít se stavebníkem veřejnoprávní smlouvu o provedení stavby, která nahradí stavební povolení.** Veřejnoprávní smlouvu nelze uzavřít v případě záměru, pro který je vyžadováno závazné stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí.*
- (2) *Stavebník předloží stavebnímu úřadu návrh veřejnoprávní smlouvy, který obsahuje označení smluvních stran, základní údaje o požadovaném záměru, jeho rozsahu a účelu, způsobu a době provádění, u dočasné stavby rovněž dobu jejího trvání a návrh úpravy pozemku po jejím odstranění, označení pozemků, na kterých se stavba povoluje, podmínky pro provádění stavby, popřípadě pro její užívání a podmínky vyplývající ze závazných stanovisek dotčených orgánů, k jejichž splnění se zavazuje. Stavebník v návrhu veřejnoprávní smlouvy uvede osoby, které by byly účastníky stavebního řízení, pokud by bylo vedeno. K návrhu připojí projektovou dokumentaci a další podklady v rozsahu jako k žádosti o stavební povolení. Projektová dokumentace se předkládá ve dvojitě vyhotovení, a není-li obecní úřad v místě stavby stavebním úřadem, vyjma staveb v působnosti vojenských a jiných stavebních úřadů, předkládá se trojmo. Pokud stavebník není vlastníkem stavby, připojuje se jedno další vyhotovení.*

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Druhy veřejnoprávních smluv - subordinační (§ 161)
 - § 10a zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů:
 - (3) *Dotaci nebo návratnou finanční výpomoc, s výjimkou návratné finanční výpomoci podle § 34 odst. 1, lze poskytnout na základě žádosti o poskytnutí dotace nebo návratné finanční výpomoci prostřednictvím veřejnoprávní smlouvy (dále jen „žádost“), popřípadě na základě povinnosti vyplývající ze zvláštního právního předpisu; žádost obsahuje alespoň (...)*

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Druhy veřejnoprávních smluv - subordinační (§ 161)
 - některé další příklady:
 - *veřejnoprávní smlouvy nahrazující územní rozhodnutí* (§ 78a StZ – několik variant územního rozhodnutí a veřejnoprávních smluv)
 - *veřejnoprávní smlouva o provozování národního střediska kybernetické bezpečnosti* (CERT - Computer Emergency Response Team; § 19 zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti)
 - dále např. různé *dohody na podporu zaměstnanosti* (např. *dohoda o zabezpečení pracovní rehabilitace* podle § 69 a 70 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti)
 - také některé „**hraniční smlouvy**“, kdy se soukromé subjekty zapojují do plnění veřejných úkolů (např. *smlouva o provozování veřejného vodovodu nebo veřejné kanalizace* podle § 8 zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích = veřejnoprávní - NS, 32 Cdo 2713/2013)

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Druhy veřejnoprávních smluv – mezi účastníky (§ 162)
 - (1) *Ti, kdo by byli účastníky podle § 27 odst. 1, kdyby probíhalo řízení podle části druhé, popřípadě ti, kdož účastníky takového řízení jsou, mohou uzavřít veřejnoprávní smlouvu týkající se převodu nebo způsobu výkonu jejich práv nebo povinností, nevyklučuje-li to povaha věci nebo nestanoví-li zvláštní zákon jinak. K uzavření takové veřejnoprávní smlouvy je třeba souhlasu správního orgánu; ten posuzuje veřejnoprávní smlouvu a její obsah z hlediska souladu s právními předpisy a veřejným zájmem.*
 - možné **mezi osobami soukromého práva** ohledně **dispozice s veřejnými subjektivními Pr a Po** (SO ale může přistoupit, což má dle § 162 odst. 2 SŘ účinky, resp. fikci souhlasu)
 - **všeobecné zmocnění** k uzavírání + ale také **značné limity** (*může vylučovat povaha věci nebo zvláštní úprava, současně vyžadován souhlas SO*)

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Druhy veřejnoprávních smluv – mezi účastníky (§ 162)
 - § 27 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon):
 - (7) *Organizace může **smluvně převést dobývací prostor na jinou organizaci po předchozím souhlasu obvodního báňského úřadu; ustanovení § 24 odst. 11 o tříleté lhůtě pro požádání o povolení hornické činnosti zde platí obdobně. Převedení dobývacího prostoru, doložené stejnopisem smlouvy, oznámí převádějící organizace obvodnímu báňskému úřadu.***
 - § 69 StZ:
 - (5) ***Práva a povinnosti z regulačního plánu** vydaného na žádost lze **převést písemnou veřejnoprávní smlouvou**, jejíž přílohou je regulační plán. Pro tyto veřejnoprávní smlouvy se použijí příslušná ustanovení správního řádu o veřejnoprávních smlouvách.*

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Přezkum (§ 165)
 - lze uplatnit **přezkumné řízení**
 - **nenárokové** + omezení doby pro podání podnětu (subjektivní lhůta 30 dní)
 - zrušení celku či části pro **rozpor s právními předpisy**
 - **ochrana právní jistoty** při zrušení
- Spory z veřejnoprávní smlouvy (§ 169)
 - **rozhodují správní orgány** příslušné dle § 169 SŘ (viz sporné řízení podle SŘ)
 - nelze odvolání ani rozklad (lze přezkumné řízení)
 - lze také **soudní přezkum** (ale až proti rozhodnutí o sporu)

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Pravidla pro uzavírání (§ 163 a 164)
 - obligatorně **písemná forma**
 - dále např. pravidla pro návrh či **účinnost**
- Souhlas třetích osob (§ 168)
 - veřejnoprávní smlouva (mimo koordinační) účinnost v okamžiku, kdy s ní vysloví písemný souhlas třetí **osoba, které se přímo dotýká**
- Změna, výpověď a zrušení (§ 166 a 167)
 - **změna** jen písemnou dohodou smluvních stran + souhlas (pokud k uzavření)
 - **výpověď** písemně, jen pokud byla sjednána (jinak nelze)
 - jinak písemný **návrh na zrušení** ze zákonem uvedených důvodů

1) Veřejnoprávní smlouvy

– Obecná ustanovení (§ 170)

- obecná ustanovení zakládají pro uzavírání veřejnoprávních smluv:
- **obdobné** užití části první SŘ = základních zásad
- **přiměřeně** užití části druhé SŘ = „obecného“ správního řízení
- nevyklučuje-li to povaha a účel veřejnoprávních smluv, použijí se **přiměřeně** ustanovení občanského zákoníku

- s výjimkou:

ustanovení o neplatnosti právních jednání a relativní neúčinnosti, ustanovení o odstoupení od smlouvy a odstupném, ustanovení o změně v osobě dlužníka nebo věřitele, nejde-li o právní nástupnictví, ustanovení o postoupení smlouvy a o poukázce a ustanovení o započtení

2) Tzv. jiné úkony VS

– Podstata

- jednostranné úkony správního orgánu, které nejsou výsledkem správního řízení
- = **nemají formu správního rozhodnutí** (někdy jako tzv. *nonrozhodnutí*)
- zpravidla také **nemají ani obsah správního rozhodnutí** (nestanoví práva a povinnosti)
- = neregulativní povaha, **právní význam nižší intenzity**
(avšak také výjimky = určité zjednodušené alternativy k rozhodnutí, např. souhlasy podle StZ)
- stále však (autoritativní) **aplikace práva** správním orgánem
- jsou **formalizované** (obecná úprava = **část IV. SŘ**)

2) Tzv. jiné úkony VS

– Možné členění

- *samostatné* či *nesamostatné* (podmiňující akty – závazná stanoviska, § 149 SŘ)
- *vnější* či *vnitřní*
- *právně závazné* či *nezávazné*
- *hmotněprávní* či *procesněprávní*
- *na žádost* či *z moci úřední*

2) Tzv. jiné úkony VS

– Různé druhy

- 1) V SŘ výslovně: *vyjádření, osvědčení, ověření, sdělení*
- 2) V SŘ neuvedené „jiné úkony“, ale sdílející stejný režim (části IV.):
 - *stanoviska a souhlasy*
 - *doporučení a výzvy*
 - *posudky*
 - *informační úkony*
 - *registrační úkony*
 - *programovací úkony*
 - *aj.*

§ 158 (1) SŘ: *Ustanovení části IV. SŘ se obdobně použijí i v případě, provádí-li SO jiné úkony, které nejsou upraveny v části I., III., V. nebo VI. anebo v této části (= IV.)*

Taktéž § 177 (2) SŘ: *V případech, kdy správní orgán provádí úkony, na které se nevztahují části II. a III., postupuje obdobně podle části IV.*

2) Tzv. jiné úkony VS

– Procesní aspekty

– mimo části IV. se na tzv. jiné úkony **dále použijí** (§ 154)

- ustanovení části I. = základní zásady činnosti správních orgánů
- obdobně vybraná ustanovení části II. a III. SŘ
- přiměřeně použije i další ustanovení SŘ, pokud jsou potřebná

– **pravidla pro vydávání** (§ 155)

- nevylučuje-li to povaha, zejména není-li zapotřebí zkoumat skutkový stav nebo čerpat z evidence vedené určitým SO, může je vydat nebo učinit **kterýkoli věcně příslušný SO**
- je-li SO **požádán o vydání** a jsou-li splněny předpoklady k provedení požadovaného úkonu, SO tento úkon **bez dalšího provede**
- pokud SO shledá, že nelze, je povinen o tom na **požádání písemně uvědomit** dotčenou osobu a **sdělit důvody**

– **zrušení** (§ 156)

- pokud je **rozpor s právními předpisy** a nelze opravit, **zrušení usnesením SO**, který vydal (ex tunc)
- přiměřené použití ustanovení SŘ o **přezkumném řízení**

– **obecně** = posun právní úpravy k formalizaci (*x zákonu č. 71/1967 Sb.*)

3) Faktické úkony

– Podstata

- faktické úkony **s přímými právními důsledky**
- = právní forma činnosti VS, povahou však mimořádná
- **bez procesní stránky** (dané povahou věci – pro některé situace)
- ale současně **právní základ a podmínky provedení**

– Kategorie

- *závazné příkazy*
- *bezprostřední zákroky*
- *(jiné) donucovací úkony*

3) Faktické úkony

– Závazné příkazy

- vyslovení **zákazu nebo příkazu** určitého jednání zákonem zmocněnou úřední osobou, který je adresát **povinen respektovat** (= závaznost)
- formu zákon **zpravidla nepředepisuje** (ústně, posunkem nebo i technické zařízení)

– § 75 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích

*(1) **Policista řídí provoz na pozemních komunikacích změnou postoje a pokyny paží; přitom zpravidla používá směrovku, kterou drží v pravé ruce. Jeho pokyny znamenají pro řidiče i chodce***

a) "Stůj!" pro směr, ke kterému stojí policista čelem nebo zády; řidič je povinen zastavit vozidlo,

b) "Pozor!", vztyčí-li policista paži nebo předloktí pravé paže se směrovkou; řidič jedoucí ze směru, pro který byl provoz předtím zastaven, je povinen se připravit k jízdě; řidič jedoucí ve směru předtím volném je povinen zastavit vozidlo; je-li však již tak blízko, že by nemohl bezpečně zastavit vozidlo, smí pokračovat v jízdě, (...)

3) Faktické úkony

- Bezprostřední zákroky (zásahy)
 - často různé policejní úkony
 - důvodná obava, že je **ohrožen život nebo zdraví / škoda** na majetku
(= naléhavost zákroku a nemožnost jiného řešení)
 - zákonem stanovené podmínky – zejména **zásada přiměřenosti zásahu**
- **§ 16 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii**
 - (1) *Je-li důvodná obava, že je ohrožen život nebo zdraví osoby anebo hrozí-li větší škoda na majetku, je strážník oprávněn otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor (dále jen "byt"), vstoupit do něho a provést v souladu s tímto zákonem zákroky, úkony nebo jiná opatření k odvrácení bezprostředního nebezpečí.*
- **+ současně § 6 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii**
 - (1) *Při provádění zákroků a úkonů k plnění úkolů obecní policie je strážník povinen dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní a nepřipustit, aby osobám v souvislosti s touto činností vznikla bezdůvodná újma a případný zásah do jejich práv a svobod překročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného zákrokem nebo úkonem.*

3) Faktické úkony

– (Jiné) donucovací úkony

- zejména **exekuční úkony** = faktické úkony úřední osoby, jimiž se **provádí exekuce**
- na základě **dobrovolné nesplnění** dříve uložené povinnosti (exekučním titulem)
- zpravidla nemožnost jiného právního řešení

– § 123 SŘ

*(1) Exekuce se provede tak, že **oprávněná úřední osoba z vyklizovaného objektu***

*a) **odstraní movité věci patřící povinnému** a příslušníkům jeho domácnosti, jakož i movité věci, které sice patří někomu jinému, ale jsou se souhlasem povinného umístěny ve vyklizovaném objektu, a*

*b) **vykáže povinného** a všechny, kdo se tam zdržují na základě práva povinného.*

(2) Movité věci odstraněné z vyklizovaného objektu se odevzdají povinnému nebo některému ze zletilých příslušníků jeho domácnosti.

3) Faktické úkony

– Ochrana práv

- řízení o **ochraně před nezákonným zásahem**, pokynem nebo donucením správního orgánu (§ 82 a násl. SŘS):

Každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen "zásah") správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.

- Dále potenciálně **odpovědnost za škodu** (+ nemajetkovou újmu)

vadné faktické úkony (s přímými právními důsledky) = možný **nesprávný úřední postup** (zákon č. 82/1998 Sb.)

4) Exekuce

– Podstata

- **závěrečné stadium** správního řízení, avšak **fakultativní**
(v závislosti na (ne)splnění uložených povinností)
- prováděna zejména **faktickými úkony** (s přímými právními důsledky)
(resp. exekučními úkony, viz dříve)

– Exekuční titul

- = **základní předpoklad** (uložena nesplněná povinnost)
- zpravidla pravomocný, vždy ale **vykonatelný**
- dle SŘ (§ 104):
 - a) *vykonatelné rozhodnutí uvedené v § 74, nebo*
 - b) *vykonatelný smír uvedený v § 141 odst. 8.*

4) Exekuce

- Exekuční titul u exekučního SO uplatňuje (§ 105 SŘ)
 - a) **správní orgán**, který vydal rozhodnutí v prvním stupni nebo který schválil smír, nebo
 - b) **osoba oprávněná z exekučního titulu**
- současně ale také možnost SO nebo osoby oprávněné z exekučního titulu požádat o provedení exekuce:
 - *soud* (exekuce podle občanského soudního řádu – omezený okruh případů)
 - *soudního exekutora* (exekuce podle zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád)
- Exekuce na peněžitá plnění
 - neobsažena v SŘ (!), § 106 odst. 3 SŘ:
Pro exekuci, vybírání a evidenci peněžitých plnění se uplatní postup pro správu daní.
= zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád - § 177 a násl.

4) Exekuce

- Exekuce na nepeněžitá plnění – charakteristika
 - *(komplexní úprava v SŘ)*
 - zásadně **vůči povinnému** (srov. § 108 SŘ)
 - **prekluze** od dobrovolného nesplnění povinnosti
 - 5 let na nařízení exekuce
 - 10 let na provedení
 - **nařízení exekuce** (§ 109 - 111 SŘ)
 - exekuční výzva (usnesením) = „poslední výzva“ k dobrovolnému plnění
 - exekučním příkazem (usnesení) = samotné nařízení exekuce
 - proti ex. výzvě a příkazu nelze odvolání (ale možné námitky)
 - **námitky** (§ 117 SŘ)
 - zpravidla nemají odkladný účinek
 - rozhoduje exekuční SO (vyloučeno odvolání)
 - zásadně nikoli věcný přezkum exekučního titulu
 - **dále**: úprava odložení, přerušování a zastavení exekuce (§ 113 - 115 SŘ)

4) Exekuce

- Exekuce na nepeněžitá plnění – způsoby provedení
 - *náhradním výkonem* – v případě zastupitelného plnění (§ 119 SŘ)
 - = výkonem pověřena jiná osoba, a to na náklad a nebezpečí povinného
 - *přímým donucením* – v případě nezastupitelného plnění (§ 120 – 128 SŘ)
 - zejména:
 - vyklizením nemovitosti, stavby, bytu, místnosti nebo jiných prostor
 - odebráním movité věci
 - předvedením
 - *ukládáním donucovacích pokut* (§ 129 SŘ)
 - = splnění povinnosti vymáháno postupným ukládáním donucovacích pokut do výše nákladů na náhradní výkon (nelze-li náhradní výkon provést, až do výše 100 000 Kč)

– Děkuji za pozornost!